L-ISTATWA TA' MARIJA BAMBINA TAX-XAGĦRA, GĦAWDEX

Jgħaddu 45 sena mill-inkurunazzjoni

RAYMOND MIFSUD

L-inkurunazzjoni tal-istatwa ħelwa, devota u artistika ta' Marija Bambina tax-Xagħra, Għawdex, saret nhar it-2 ta' Settembru 1973, mill-Isqof ta' Għawdex Mons Nikol Ġ. Cauchi. Iċ-ċerimonja tal-inkurunazzjoni saret f'Misraħ il-Vitorja, quddiem il-Bażilika tax-Xagħra.

Għal dawn il-festi speċjali, twaqqaf Kumitat tal-Festi Ċentinarji, taħt it-tmexxija tal-President is-Sur Lawrence Camilleri, illum mejjet. Fi ħdan l-istess kumitat kien hemm il-Kan. Dun Ewkaristiku Sultana, li f'Ottubru tal-1973 inħatar arċipriet tal-Kolleġġjata, Bażilika tax-Xagħra. L-Arċipriet Ewkarstiku Sultana kellu jkun l-ewwel arċipriet mix-Xagħra u dam imexxi l-parroċċa għal 31 sena, bejn l-1973 u l-2004.

Fl-istess kumitat kien hemm diversi kanonċi li llum huma mejta. Baqa' biss ħajjin il-Kan. Dun Mikiel Borg li serva bħala kappillan ta' San Lawrenz għal 29 sena u Mons Anton Refalo Zammit li llum huwa monsinjur tal-Katidral. Ta' min ifakkar li xahar qabel l-inkurunazzjoni, miet ħesrem it-tielet arċipriet tal-parroċċa tax-Xagħra, Mons Mikiel Angelo Cauchi. Hu mexxa l-parroċċa tax-Xagħra bejn l-1951 u l-1973. F'dan in-nuqqas sa ma jinħatar arċipriet ġdid, l-isqof kien għażel lill-Kan Dun Benjamin Attard bħala amministratur parrokkjali.

Kien sar konkors għall-aħjar disinn tal-kuruna li ntrebaħ mis-Sur Joseph Sagona mill-Belt Victoria, li għamel id-disinn tal-kuruna bin-*nom de plume*, 'Anna u Ġwakkin.'

Skont il-ġudizzju ta' Rev. Fr. Mario Zerafa O.P. bħala kuratur tal-arti, is-Sur F. Mallia u s-Sur Paul Camilleri Cauchi, surmast tal-arti, din il-kuruna hi eleganti u sempliċi fl-istil u taqbel perfettament mal-istatwa ta' Marija Bambina, b'mod li l-ħarsa ma tiġix distratta mill-wiċċ tal-Bambina, għal fuq il-kuruna.

Kien tqabbad l-arġentier Tarċisju Cassar miż-Żejtun, Malta, biex jaħdem il-kuruna. L-istess artist ħadem ir-raġġiera l-ġdida tal-fidda u l-istellarju fis-sena 1999, meta l-parroċċa tax-Xagħra fakkret il-25 sena mill-inkurunazzjoni tal-istatwa ta' Marija Bambina. Id-ditta Carmelo Azzopardi tal-Belt Valletta ġiet ikkummissjonata biex taħdem il-ħaġar prezzjuż. Il-kuruna hija ta' 22 karat, tiżen 24 uqija u fiha 10 rubini, 4 acquamarini, 36 perla u 108 brillant. B'din il-kuruna ġiet issiġillata l-imħabba u l-intimità tax-Xagħrin għall-Bambina.

Jiena niftakar sewwa l-festi kbar u speċjali tal-inkurunazzjoni għax kelli 13-il sena, u ħadt sehem bħala abbati. Fil-purċissjoni li ħarġet mill-Bażilika għall-pjazza sa ħdejn il-palk armat għall-inkurnazzjoni, wara l-Kapitlu tal-Kolleġġjata tax-Xagħra, quddiem l-istatwa tal-Bambina refa' fuq imħadda ħamra tal-bellus, il-kuruna ta' deheb u ħaġar prezzjuż, il-Prim Imħallef Emeritu, il-Professur J.J. Cremona mix-Xagħra, li għadu mimli bl-għomor għax issa għalaq 100 sena, u li ngħata Ġieħ ix-Xagħra mill-Kunsill Lokali tax-Xagħra.

Kemm tbissem u kien kburi li f'isem ix-Xagħra refa' l-kuruna! Kien reġa' hu nnifsu fl-1999, meta l-parroċċa tax-Xagħra fakkret il-25 anniversarju mill-inkurunazzjoni tal-istatwa tal-Bambina tax-Xagħra, li refa' l-istellarju tad-deheb.

Kemm reġa' ħassu kburi li demmu huwa mix-Xagħra, minkejja li mar joqgħod Malta f'età żgħira. Bil-karriga tiegħu ta' Prim Imħallef, President tal-Qorti Kostituzzjonali u tal-Qorti tal-Appell, Imħallef tal-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem, aħna x-Xagħrin ta' kullimkien inħossuna onorati u kburin bih, għax għamel ġieħ lix-Xagħra u lix-Xagħrin, anke dawk l-emigranti mferrxin madwar id-dinja.

Inkun qiegħed nonqos jekk ma nsemmix il-poeżija f'Jum l-Inkurunazzjoni, miktuba u moqrija mill-Kan. M'Anġ Apap, mix-Xagħra, llum mejjet. Meta nqrat din il-poeżija l-poplu tax-Xagħra fil-misraħ ewlieni beka bil-ferħ meta ra li l-ħolma tiegħu saret realtà. Minbarra l-Isqof Nikol Ġ. Cauchi, li poġġa l-kuruna fuq ras il-Bambina, ħadu sehem ukoll l-Arċisqof ta' Malta, Mons. Mikiel Gonzi u l-Isqof Emmanuel Galea, Vigarju Ġenerali u l-Isqof Emmanuele Gerada, Isqof Koadjatur ta' Malta.

Dawn l-erba' isqfijiet Maltin, illum huma kollha mejtin. Ħadu sehem ukoll isqfijiet barranin li kienu Mons Vito Roberti, Arċisqof ta' Caserta u Mons P. Basilio Cristea, Isqof ta' Lobedo.

B'hekk, tajt rendikont dettaljat tal-festi ċentinarji li saru fix-Xagħra, ħalli dawk li għadhom ħajjin, iġeddu l-memorji bħali, kif ukoll it-tfal, l-adoloxxenti u ż-żgħażagħ Xagħrin, isiru jħobbu lil Marija Bambina, patruna tax-Xagħrin.

Qabel nagħlaq dan l-artiklu, minħabba li xi ftit snin ilu, deherli li ma hemmx qbil, dwar meta hi s-sena eżatta ta' meta ġiet l-istatwa tal-Bambina tax-Xagħra, jiena se nagħti xi riferimenti dettaljati dwar dan is-suġġett u nħalli fil-ġudizzju tal-qarrejja ta' dan l-artiklu.

1. The Xagħra Monumental Church ta' Julian Refalo Rapa, sena 1969, paġna 23:

"… The statue of the Bambina: During his term of office Father Ġwann Camilleri, managed to bring to Xagħra two beautiful statues. In 1873 he ordered the statue of Bambina at the expense of Mr Angelo Bonello. This statue was made at Marseilles by the company "Galard et Fils", at a cost of 100 scudi. It was such a great success that in the lapse of six years, that is in 1879, Father Camilleri ordered the statue of St Joseph at the expense of Mr Wiġi Cini…"

2. Fil-ktejjeb b'tifkira tal-Festi Ċentinarji tal-Inkurunazzjoni tal-Istatwa ta' Marija Bambina, f'għeluq il-mitt sena fostna – 1873-1973 – f'paġna 18 insibu miktub hekk:

"… Dun Ġwann Camilleri 1831-1910, il-kappillan li ġab l-istatwa fix-Xagħra. Fis-sena 1863 Dun Ġwann Camilleri min-Nadur, kien qed iservi bħala kappillan fir-raħal taż-Żebbuġ, Għawdex. Wara l-mewt tal-kappillan tax-Xagħra Rev. Franġisk Buttigieg, huwa nħatar bħala d-disa' kappillan tax-Xagħra. Dun Ġwann Camilleri ħa l-ħatra fil-31 ta' Ottubru 1865. Huwa baqa' bħala mexxej spiritwali tax-Xagħra, sa Marzu tal-1881. Fi żmienu ġiet l-istatwa devota tal-Bambina. L-istatwa tal-Bambina ġiet ordnata fis-sena 1873. Din l-istatwa li qamet 100 scud u li ħallashom is-Sur Angelo Bonello, inħadmet f'Marsilja mid-ditta "Galard et Fils".

Tant kienet ta' suċċess li sitt snin wara fl-1879, ordna l-istatwa ta' San Ġużepp. L-istatwa ta' San Ġużepp tħallset mis-Sur Wiġi Cini…

Sa mis-sena 1973, is-Sena tal-Inkurunazzjoni, il-poplu tax-Xagħra għadu konxju sal-lum, li l-istatwa ta' Marija Bambina tax-Xagħra, Għawdex saret fs-sena 1873. Anke jien kont tal-istess ħsieb, iżda sal-1987 kif se nispjega.

3. Mis-sensiela Gaulitana Nru 5 tal-1987, tal-istoriku Għawdxi Mons. Joseph Bezzina, "Parish Titular Statues in Gozo," f'paġna 31 insibu hekk:

"… Xagħra became a parish in 1688, but it was only in 1692 when a new church was inaugurated that Our Lady was chosen as patron saint of the village. In the early 1870s, parish priest Dun Ġwann Camilleri, who brought the titular statues of the other villages, exhorted his parishioners to follow suit. A statue was eventually brought from Galard et Fils of Marseille at a total cost of £126. Two thirds were paid for by Michael Sultana, the rest by Angelo Bonelo, Maria Sultana and Antonio Attard, from their offerings, it was also possible to pay for a plinth, excuted on a design by the Capuchin friar, Gio Battista Mamo on May 26, 1878, at the end of the ceremony, of the consecration of the new church, the bishop of Gozo, Pietro Pace, solemnly blessed the statue…"

Nixtieq forsi xi storiku mhux biss mix-Xagħra, Għawdex jew Malta, forsi jixħet dawl dwar is-sena li fiha saret l-istatwa ta' Marija Bambina tax-Xagħra, Għawdex.

Fl-1998 fl-iskeda tal-programm "Festa Marija Bambina", fuq Radju Bambina, l-istazzjoni uffiċjali tal-parroċċa tax-Xagħra, jien kif għal bosta snin, ippreżentajt programm dirett ta' siegħa dwar l-istatwa ta' Marija Bambina li ġiet minn Marsilja fl-1873. Fil-bullettin tal-Ħadd li jiġi stampat mid-Djoċesi t'Għawdex, ħarġa Nru.: 3170, it-48 sena – 4 ta' Settembru 2006, fuq wara tal-bullettin hemm ritratt bil-kulur tal-istatwa ta' Marija Bambina. Isfel nett insibu, Galard et Fils (Marsilja) Marija Bambina 1878.

4. Ix-Xagħra (rivista li tiġi ppubblikata mill-parroċċa tax-Xagħra, tliet darbiet fis-sena – Għid, Festa u Milied). Ħarġa speċjali Nru.: 116 Milied 2017, insibu ħames artikli dwar ir-restawr meħtieġ u intensiv, fuq l-istatwa ta' Marija Bambina. Il-konservazzjoni u r-restawr tal-Istatwa Titulari tas-Seklu 19 ta' Marija Bambina, Galard et Fils Marseille – 1878, miktub mid-Dott. Maria Grazia Zenzani & Valentina Lupo B.Cons (Hons) Artelier Del Restauro Ltd. Paġna 4 Mons. Anton Refalo fl-artiklu tiegħu, "Qatt ma rajtha daqshekk sabiħa… kif qed narawha llum" paġna 11, jerġa' jmur lura fiż-żmien. Se nikkwota dak li kiteb: "Mill-1973 li waslet il-Bambina fostna, qatt ma kellha post fiss, għaddiet minn niċċa għal oħra."

"Kollok ġmiel bint is-Sultan, bil-ġawhar minsuġ bid-deheb ilbiesha," ta' Simone Cassar paġna 13. Simon Cassar tikteb hekk:

"… kien f'Ġunju tas-sena 2016 li għamel kuntatt miegħi l-Arċipriet tal-Bażilika Kolleġġjata tax-Xagħra, Għawdex, Mons. Carmelo Refalo, li infurmani li xtaq jibda proġett ta' restawr tal-Istatwa Titulari ta' Marija Bambina. Din l-istatwa magħmula mill-kartapesta, mid-ditta Galard et Fils fl-1878, f'Marsilja fi Franza, kellha diversi ħsarat…"

Fl-artiklu tiegħi fil-ħarġa tal-Milied 2017, ktibt: "Isir restawr tal-istatwa ta' Marija Bambina u niċċa ġdida," f'erba' paġni, u f'paġna 57 jiena ktibt, li wara l-Kappillan Ġwann Camilleri laħaq kappillan tax-Xagħra, kien hu li ġab l-istatwa ta' Marija Bambina fl-1878, dik ta' San Ġużepp kompatrun tax-Xagħra fl-1879. Iż-żewġ statwi nġiebu minn Marsilja mid-ditta Galard et Fils. Meta Dun Ġwann Camilleri laħaq kappillan u l-ewwel arċipriet tal-Kolleġġjata tan-Nadur, huwa ġab l-istatwa ta' San Pietru u San Pawl. Il-Kappillan Camilleri baqa' sinonimu ma' dawn il-vari sbieħ u artistiċi ta' Għawdex.

Dawn huma: San Ġużepp tal-Qala, il-Madonna ta' Loreto f'Għajnsielem, San Lawrenz u l-Madonna tas-Sokkors ta' Kerċem. Iżda l-ewwel statwa titulari f'Għawdex hija dik ta' Santa Marija taż-Żebbuġ.
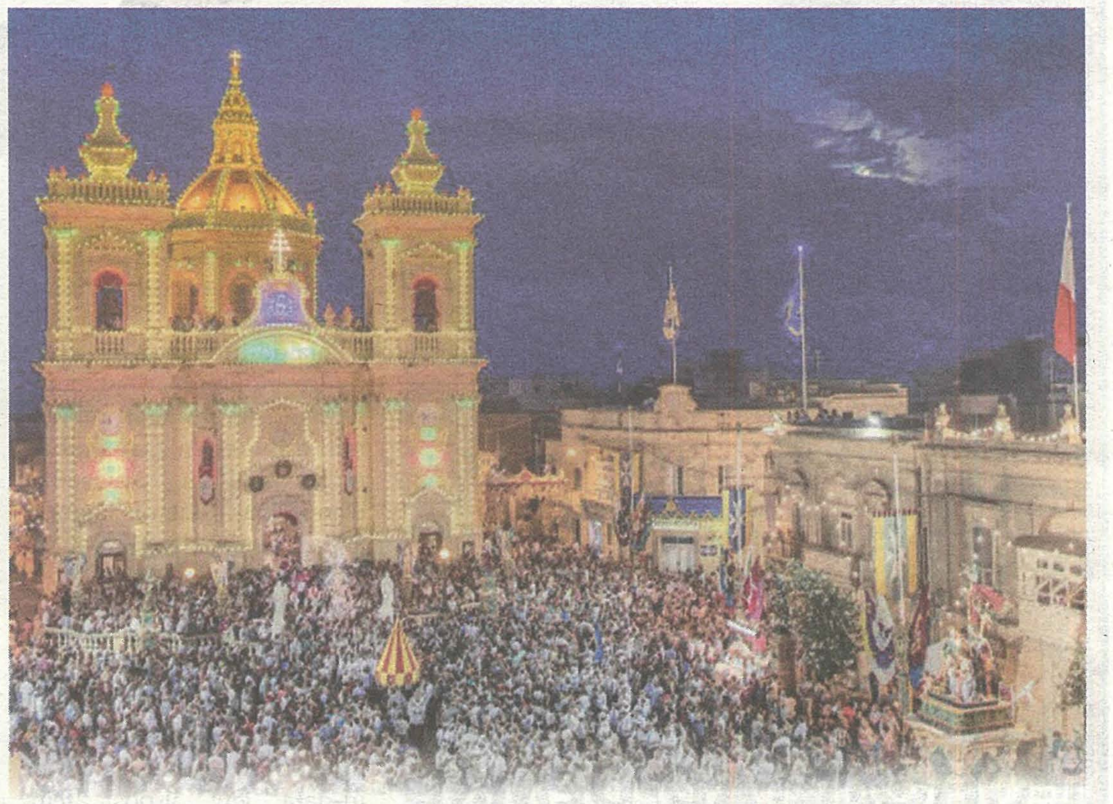
L-istatwa ta' Marija Bambina tax-Xagħra tbierket mill-Isqof ta' Għawdex, Mons. Pietru Pace fl-1878 meta saret il-konsagrazzjoni tal-knisja l-ġdida, li hija l-Kolleġġjata Insinji Bażilka u Santwarju tal-lum.